

JOENSUU

Niva-Ohvana rantaosayleiskaavan muuttuvan maankäytön alueiden arkeologinen inventointi 2020

**Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Johanna Rahtola**

Tilaja: Joensuun kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	4
Kohdeluettelo	5
Inventointi	5
Tulos	7
Lähteet	7
Muinisjännös	7
1. JOENSUU HAMMASLAHTI PÖRTSYNLAHTI.....	7
2. PORONIEMI	9
3. POROLAHTI.....	9
4. MATOLAHTI	9
5. TUOHIMÄKI.....	10
6. ALTTINAKIVI	10
7. SAVINIEMI	10
8. NIVANJOKI.....	11
9. KAKKOLANMÄKI.....	11
Muut kulttuuriperintökohteet	12
10. PAAVOLA.....	12
11. PEKKALA	13
Mahdolliset muinisjännökset	13
12. KORTENIEMI	13
13. TERVALAMPI	14
Löytöpaikat	14
14. RIIHINIEMI	14
15. NURMIKUMPU	15
16. LOTOKANHOVI.....	15
17. LOTOKKA.....	15
Kuvia	16

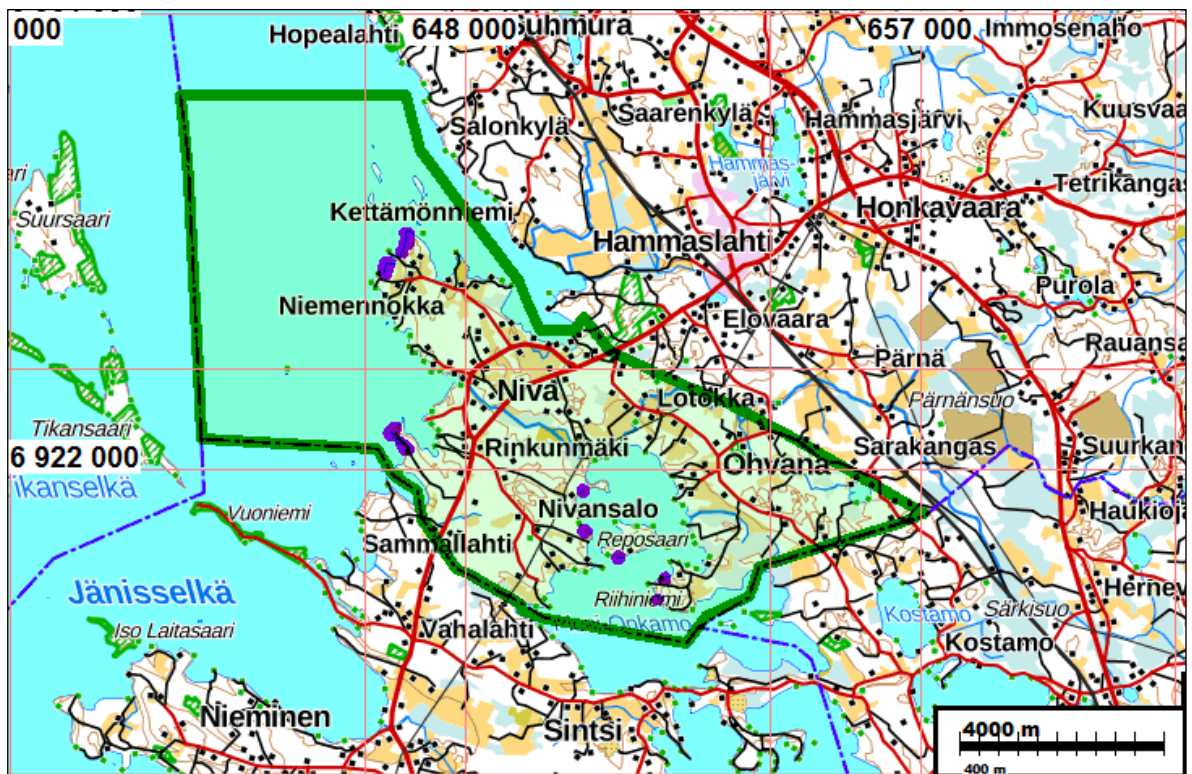
Kansikuva: Matoniemen alueelle kaavoitettujen tonttien aluetta. Kaakkoon.

Perustiedot

- Alue:* Joensuu. Niva-Ohvanan rantaosayleiskaavan muuttuvan maankäytön alueet (uudet RA-alueet arkeologisesti potentiaalisiksi arvioiduita osin).
- Tarkoitus:* Selvittää rantaosayleiskaava-alueen muinisjännökset ja selvittää sijaitseeko muuttuvan maankäytön alueilla (RA-alueilla) ennestään tuntemattomia muinisjännöksiä tai muita arkeologisia, suojeltavaksi katsottavia kohteita.
- Työaika:* Maastotyö heinäkuun alussa 2020.
- Tilaaja:* Joensuun kaupunki.
- Tekijät:* Maastotyö Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen raportin koostaminen ja valmistelutyö Johanna Rahtola.
- Aikaisemmat tutkimukset:* Pirjo Lahtiperä inventointi 1967, Mika Lavento inventointi 1992, 1993 ja 1995, Petro Pesonen inventointi 2003, Ville Laakso ja Teemu Tiainen inventointi 2015.
- Tulokset:* Rantaosayleiskaava-alueelta tunnettiin ennestään 16 arkeologista kohdetta: kahdeksan kiinteää muinisjännöstä (*raportin kohteet nro 2-9*), kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (*nro 10–11*), kaksi mahdollista muinisjännöstä (*nro 12–13*) ja nel-

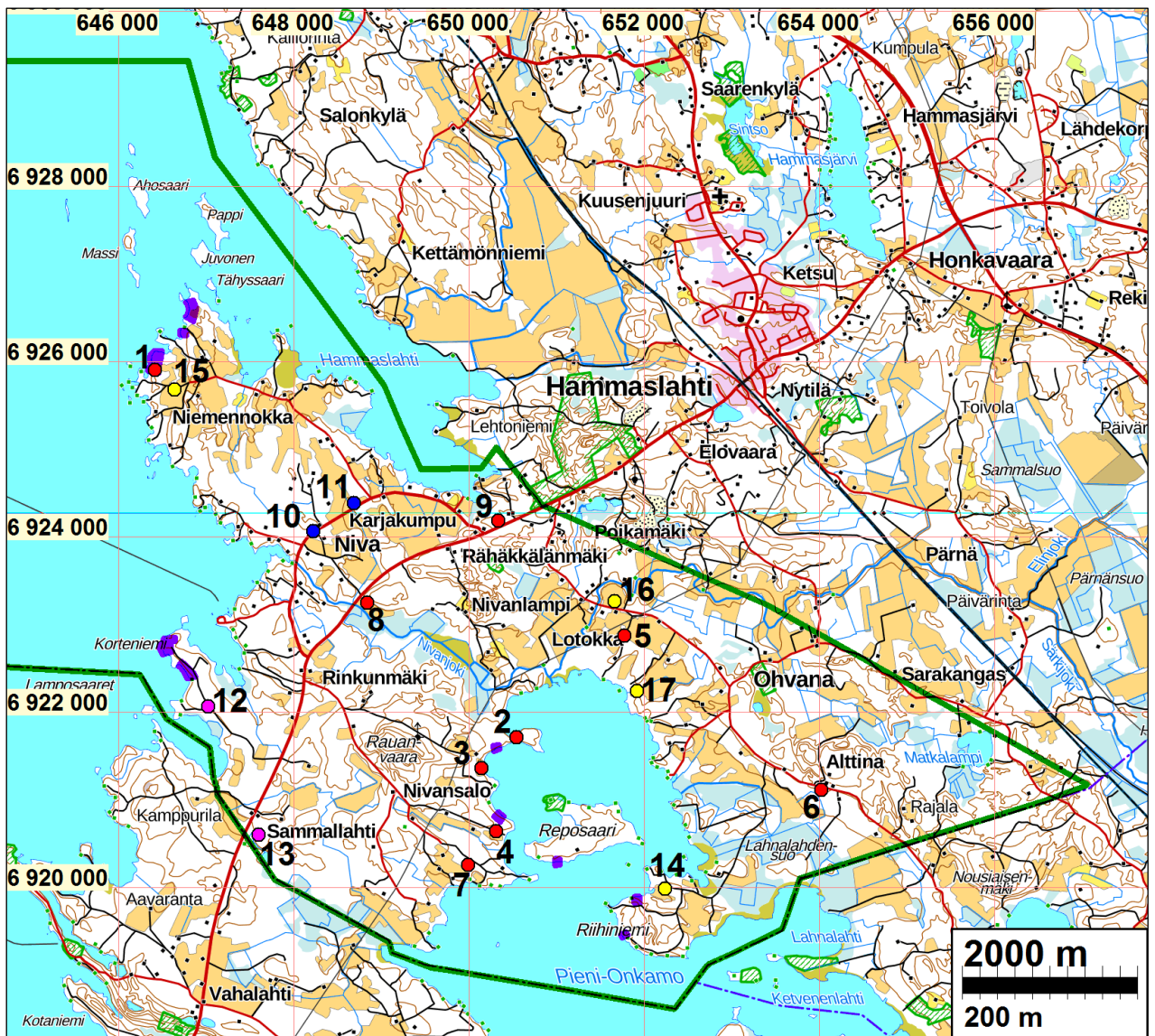
jä irtolöytöpaikkaa (nro 14–17). Maastotutkimus tehtiin vain RA-alueilla. Ennestään tunnettuja arkeologisia kohteita ei tarkastettu maastossa, koska ne eivät sijaitse RA-alueilla, eikä niiden välittömässä läheisyydessä. Inventoinnissa löytyi yksi ennestään tuntematon kiinteä muinaisjäänös, historiallisen ajan säilytyskuoppa (1).

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 9 kiinteää muinaisjäänöstä (raportin kohteet nro 1-9), kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (nro 10–11), kaksi mahdollista muinaisjäänöstä (nro 12-13) ja neljä irtolöytöpaikkaa (nro 14–17). **RA-alueella sijaitsee** yksi suojelukohde, kiinteä muinaisjäänös *Hammaslahti Pörtsynlahti* (nro 1).

- = Rantaosayleiskaava-alueen rajaus
- = Muuttuvan maankäytön alueet (RA-alueet)

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syyskuussa 2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjäänösrekisteri on tarkastettu 7/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoomatunusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

Yleiskartat

- = Rantaosayleiskaava-alueen rajaus
- = Muuttuvan maankäytön alueet (RA-alueet)

Rantaosayleiskaava-alueen arkeologiset kohteet:

- = kiinteä muinaisjäännös (sm)
- = muu kulttuuriperintökohde (s)
- = mahdollinen muinaisjäännös
- = irtolöytöpaikka

Kohdeluettelo

N	E	NIMI	NRO	AJOITUS	TYYPPI	M.J. TUNNUS
RA-ALUEELLA						
kiinteä muinaisjännös (sm)						
6925902	646411	Hammaslahti Pört-synlahti	1	historiallinen	kuoppa, säilytys-kuoppa	uusi kohde
RANTAOSAYLEISKAAVA-ALUEELLA						
Kiinteät muinaisjännökset (sm)						
6921704	650539	Poroniemi	2	kivikautinen/pronssikautinen	asuinpaikka	1000001121
6921359	650139	Porolahti	3	varhaismetallikautinen	asuinpaikka	632010002
6920639	650309	Matolahti	4	kivikautinen	asuinpaikka	1000001120
6922868	651775	Tuohimäki	5	ajoittamaton	viljelyröykkiöt	632010004
6921109	654017	Alttinakivi	6	ajoittamaton	uhrikivi	632010006
6920253	649985	Saviniemi	7	kivikautinen	asuinpaikka	632010001
6923248	648839	Nivanjoki	8	kivikautinen	asuinpaikka	632010005
6924177	650334	Kakkolanmäki	9	historiallinen	tienpohja (1700-luku)	1000027159
Muut kulttuuriperintökohteet (s)						
6924063	648221	Paavola	10	historiallinen	asuinpaikka, kiviaidat ja viljelyröykkiöt	1000027161
6924384	648680	Pekkala	11	historiallinen	asuinpaikka, viljelyröykkiöt	1000027163
Mahdolliset muinaisjännökset						
6922059	647020	Korteniemi	12	ajoittamaton	maarakenne	1000001156
6920599	647600	Tervalampi	13	historiallinen	viljelyröykkiö	1000001157
Löytöpaikat						
6919979	652238	Riihiniemi	14	kivikautinen	löytö	1000001149
6925677	646640	Nurmikumpu	15	kivikautinen	löytö	1000001142
6923263	651658	Lotokanhovi	16	kivikautinen	löytö	1000001131
6922238	651918	Lotokka	17	kivikautinen	löytö	1000001144

Inventointi

Joensuun kaupunki on laatimassa Niva-Ohnava rantaosayleiskaavaa. Joensuun kaupunki tilasi rantaosayleiskaava-alueen muuttuvan maankäytön alueiden (RA-alueiden) arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen 3. - 12.7.2020 välisenä aikana, noin parin päivän aikana, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa. Työ tehtiin limittäin Kiihtelysvaaran ja Eno-Tuupovaaran royk inventointien kanssa.

Osa muuttuvan maankäytön alueista sijaitsee Suur-Saimaaseen kuuluvan Pyhäselän (75,9 m mpy) itärannalla, osa Pieni-Onkamon (77,0 m mpy) länsirannalla ja osittain itärannan puolella. RA-alueet sijaitsevat pääosin korkeustasolla noin 77,5 – 82,5 m mpy. Maasto Pieni-Onkamon RA-alueilla. Pieni-Onkamon luoteisrannan tuntumassa maasto on jyrkähköä ja kivikkoista rinteitä. RA- Länsirannalla, vastapäätä Reposarta, RA-alue on kuusikkoista ja kivistä rinnemaastoa. Pieni-Onkamon Riihinemessä, Pieni-Onkamon selälle länteen pistävässä niemessä maasto on kuusikkoista ja kivistä moreenirinnettä. Maasto Pyhäselän itärannalla Korteniemessä on osin kivistä ja osin kosteapohjaista kuusikkoa. Pajulahden ja Pörtsynlahden välissä, moreeniharjanteen itäosassa on rantamuodostumaa, jonka laki on noin 80 m mpy. Maasto on kivikkoista moreenia. Karhuniemessä maasto on viettävää ja kivistä rinteitä. Muinais-Saimaan korkein ranta on alueella 85 m tasolla. Ancylysjärven rannat ovat alle 80 m tasoilla ja pääosin nykyisen Sai-

maan ja Onkamon vedentason alapuolella. Siten alueelta löytää rantasidonnaista esihistoriaa n. 78 – 86 m korkeustasoilta.

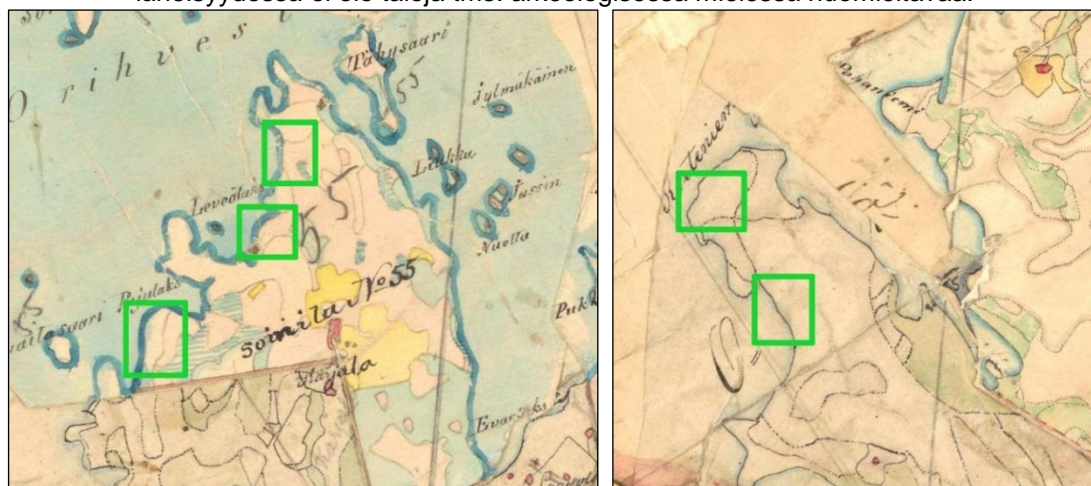
Alueella aikaisemmin tehtyjä inventointeja ovat Pirjo Lahtiperän tekemä inventointi vuonna 1967, Mika Lavennon tekemä inventoinnit vuosina 1992, 1993 ja 1995, Petro Pesosen tekemä inventointi vuonna 2003 ja Ville Laakson ja Teemu Tiaisen tekemä inventointi vuonna 2015.

Rantaosayleiskaava-alueelta tunnetaan ennestään 16 arkeologista kohdetta: kahdeksan kiinteää muinaisjäännöstä (*raportin kohteet nro 2-9*), kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (*nro 10-11*), kaksi mahdollista muinaisjäännöstä (*nro 12-13*) ja neljä irtolöytöpaikkaa (*nro 14-17*). Muuttuvan maankäytön alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse ennestään tunnettuja kohteita. Lähimpänä RA-alueilta, niiden lähituntumasta – alle 0,5 km säteellä tunnetuista kohteista ovat kiinteät muinaisjäännökset: *Poroniemi* (*raportin kohde nro 2*), *Porolahti* (*nro 3*), *Matolahti* (*nro 4*), mahdollinen muinaisjäännös, ajoittamaton maarakenne *Korteniemi* (*nro 5*) ja kivikautiset löytöpaikat *Riihiniemi* (*6*) ja *Nurmikumpu* (*7*). Kaikki tunnetut kohteet sijaitsevat kuitenkin selvästi muuttuvan maankäytön alueiden ulkopuolella, eikä niitä siten tarkastettu maastossa.

Alue on vanhaa Tohmajärven pitäjän Nivan, Onkamon Hammaslahden ja Ellovaaran kylien aluetta. Muuttuvan maankäytön alueiden maankäyttöhistoriaa selvitettiin vuoden 1847 pitäjänkarttojen perusteella. Myös Saloheimon 1600 luvun asutuskarttoja tarkasteltiin. Muuttuvan maankäytön alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä ei ole Saloheimon eikä vuoden 1847 kartoille merkittynä taloja, myllyjä tai muuta arkeologisessa mielessä huomioitavaa. Kartoille merkityt talot ja niitä ympäröivät pelot sijaitsevat selvästi uusista rakennusalueista etäämmällä.

Uudet RA-alueet v. 1847 pitäjänkartoilla vihreiden rajausten sisällä. RA-alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä ei ole taloja tms. arkeologisessa mielessä huomioitavaa.

Maastotutkimus kohdistui ainoastaan muuttuvan maankäytön alueille. Rantaosayleiskaava-alueelle on osoitettu kymmenen muuttuvan maankäytön aluetta. Näistä yksi – Reposaassa sijaitseva – jätettiin tarkastamatta. Tämän rakennuspaikan korkeuden (alle 80 m mpy) ja kartoilta sekä laserkeilausaineistosta pääteltävän topografian – kivikkoa – perusteella kohta ei vaikuta lainkaan todennäköiseltä muinaisjäännösten suhteen. Kaikki muut yhdeksän aluetta tutkittiin käyttäen normaaleja arkeologisen inventoinnin maastotutkimusmenetelmiä: silmänvaraista havainnointia, maaperäkairauksia, lapionpistoja ja tarvittaessa paikoin metallinpaljastinsintää.

Kaikki tarkastetut alueet ovat maaperältään kivikkoista moreenia. Puusto oli kuusi-, mänty- ja sekametsää ja aluskasvillisuus pääasiassa rehevää, pensaikkoista – vain muutamain paikoin matalaa varvikkoa.

Kaava-alueella sijaitsevia ennestään tunnettuja arkeologisia kohteita ei tarkastettu maastossa, koska ne sijaitsevat RA-alueiden ulkopuolella ja selvästi niistä etäämmällä. Raportissa kuitenkin kuvataan kaava-alueen kaikki arkeologiset kohteet.

Tulos

Rantaosayleiskaavan alueelta tunnettiin ennestään 16 arkeologista kohdetta: kahdeksan kiinteää muinaisjäännöstä (*raportin kohteet nro 2-9*), kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (*nro 10–11*), kaksi mahdollista muinaisjäännöstä (*nro 12-13*) ja neljä irtolöytöpaikkaa (*nro 14–17*). Maastotutkimus tehtiin vain muuttuvan maankäytön alueilla. Tunnettuja kohteita ei tarkastettu maastossa, koska ne sijaitsevat selvästi uusien RA-alueiden ulkopuolella. Inventoinnissa löytyi yksi ennestään tuntematon kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan säilytyskuoppa (*1*).

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan yhdeksän kiinteää muinaisjäännöstä (*raportin kohteet nro 1-9*), kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta (*nro 10–11*), kaksi mahdollista muinaisjäännöstä (*nro 12-13*) ja neljä irtolöytöpaikkaa (*nro 14–17*). **Muuttuvan maankäytön alueella sijaitsee yksi suojelukohde:** kiinteä muinaisjäännös, *Hammasmaa Pörtsynlahti (nro 1)*.

21.9.2020

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Johanna Rahtola

Lähteet

Pitäjänkartat Pyhäselkä 4214 12, 4223 10. v. 1847. Maanmittaushallitus.
Saloheimo, V. 1971b. Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Kylä- ja pitäjäkartat.

Muinaisjäännökset

1. JOENSUU HAMMASLAHTI PÖRTSYNLAHTI

Mjtunnus: uusi kohde
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: kuoppa, kellari/säilytyskuoppa

Koordin: N: 6925902 E: 646411 Z 80

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2020 inventointi.

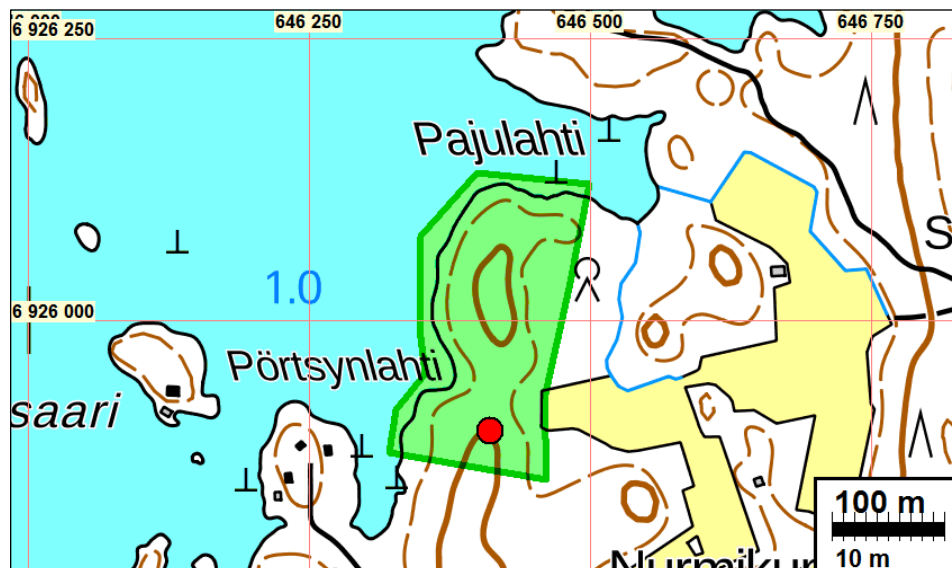
Huomiot: Sepänmaa 2020: Kivikkoisen hiekkamoreeniharjanteen pohjoisosan koillisreunalla, n. 80 m mpy tasalla olevan terassin reunalla on suorakaiteen muotoinen kuoppa. Kuopan mitat ovat 150 x 250 cm, syvyys 80 cm. Kuopan reunalle tehdyssä koe-kuopassa todettiin sekoittunutta maata (hiekkamoreenia) – ei podsolimaannosta.

Kuopan kohdalla puusto on pääasiassa mäntyä ja nuorta lehtipuuta, aluskasvillisuus mustikkaa ym. varvikkoa. Heti kuopan itäpuolella, pari metriä alemmalla tasolla on tiheähköä sammal pohjaista kuusikkoa. Noin 45 m kuopasta itään on nykyisen pellon länsilaita. Pellon ja kuopan välinen alue ei vaikuta vanhalta pellolta, mutta kylläkin kaskimaalta.

Kuopan funktion ja statuksen pohdintaa: aivan lähistöllä ei ollut merkkejä asutuksesta, ei myöskään raivausröykkiöitä. Loogisin selitys kuopalle lienee kaskinauriiden säilyttämiseen tarkoitettu varasto. Kaskikulttuuriin liittyvät jäännökset ovat Mu-seoviraston HIKI-oppaan mukaan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ajoitus voi kuopan maannoksen ja säilyneisyyden perusteella olla 50 ja 500 vuoden välillä.

Historiallisen ajan kuoppajäännös. Lounaaseen.

RA-alueen rajaus vihreällä, muinaisjäännös punaisella pallolla.

2. PORONIEMI

Mjtunnus: 1000001121
Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
Ajoitus: kivikautinen/pronssikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6921704 E: 650539

Tutkijat: Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Onkamojärven Poroniemen länsirannalla, saaren ja mantereen muinoin erottaneen salmen itärannalla. Paikalta on löytöjä kahdelta selvästi eri korkeustasolta, joista alemmaa (n. 79-80 mmpy) asuinpaikkaa on pidettävä varhaismetallikautisena ja ylempää (n. 82-83 mmpy) taas kivikautisena. Löydöt ovat hiekkakuopista ja tienleikkauksesta.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

3. POROLAHTI

Mjtunnus: 632010002
Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
Ajoitus: varhaismetallikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6921359 E: 650139

Tutkijat: Osmo Malinen irtolöytö 1967, Matti Huurre tarkastus 1967, Pirjo Lahtiperä inventointi 1967, Mika Lavento inventointi 1992, Mika Lavento inventointi 1995, Petro Pesonen inventointi 2003.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Pienen Onkamon länsirannalla, Suuren Porolahden pohjukassa olevalla rantapellolla, joka on Porolahden talosta kaakkoon. Paikalta on löytynyt varhaismetallikautista keramiikkaa, kvartssia ja rautakuonaa.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

4. MATOLAHTI

Mjtunnus: 1000001120
Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6920639 E: 650309

Tutkijat: Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Nivansalossa, Onkamojärven rannalla, vanhastaan tunnettujen Saviniemen ja Porolahden asuinpaikkojen välissä. Asuinpaikka on Matolahden talosta 200–300 metriä itäkaakkoon ja Onkamojärven nykyrannasta 140–220 metriä länteen. Asuinpaikkalöytöjä on kerätty tienleikkauksesta. Lisäksi paikalla on asumuspainanne, mitoiltaan noin 10 x 7 metriä.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

5. TUOHIMÄKI

Mjtunnus: 632010004
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: viljelyröykkiöt

Koordin: N: 6922868 E: 651775

Tutkijat: Matti Huurre tarkastus 1975, Pirjo Lahtiperä inventointi 1967, Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Pienen Onkamon pohjoispuolella, Tikkalaan vievän tien ja järven välillä, Lotokanjoesta noin 500 m itään, peltoalueen laidalla on kolme kivi-röykkiötä, joista yhden halkaisija on noin 15 m, toisen koko noin 25 x 10 x 2-3 ja kolmannen 6 x 4 x 1,5 m. Röykkiöiden päällä kasvaa puita.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

6. ALTTINAKIVI

Mjtunnus: 632010006
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: uhrikivi

Koordin: N: 6921109 E: 654017

Tutkijat: Pirjo Lahtiperä inventointi 1967, Petro Pesonen inventointi 2003.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Alttinakivi sijaitsee Alttinan talon ja Tikkalaan johtavan tien eteläpuolella, aivan riihen vieressä. Se on 4,5 x 5 x 2 m kooltaan ja sen kerrotaan olleen uhri- tai kärjäkivi. Myös kauppaa on käyty sen luona. Tähän viittaa käsite alttinaraha.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

7. SAVINIEMI

Mjtunnus: 632010001

Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: P: 6920253 I: 649985

Tutkijat: Eino Korhonen irtolöytö 1959, Tuomas Björkman tarkastus 1959 ja kaivaus 1960, C.F. Meinander kaivaus 1961, Pirjo Lahtiperä inventointi 1967, Matti Huurre tarkastus 1975, Kari Korhonen irtolöytö 1989, Mika Lavento inventointi 1993, Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Pienen Onkamon länsipuolella Saviniemen tyvessä, rannasta noin 200 m:n päässä ja Peltolan talosta 200-400 m itään. Alue on kivikkoista mäntykangasta. Alueen halki kulkee rantamökeille vievä tie. Asuinpaikka-alueella on 3-5 asumuksenpohjaa, joiden halkaisija on noin 4,5 m. Ne näkyvät maastossa matalina painaumina. Asuinpaikalla on suoritettu tutkimuksia vuosina 1960 ja 1961 ja tutkittu yhteensä 139 m². Vuoden 1961 kaivauksissa on tutkittu yksi punamultahauta. Asuinpaikkaa on kutsuttu myös Rinkumäeksi.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

8. NIVANJOKI

Mjtunnus: 632010005
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6923248 E: 648839

Tutkijat: Petro Pesonen tarkastus 1996, Petro Pesonen tarkastus 1998, Petro Pesonen inventointi 2003.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Pieni-Onkamosta Pyhäselkään laskevan Nivanjoen pohjoisrannalla, harjun rinteellä, Hammaslahdentien itäpuolella. Asuinpaikalla on kolme löytökeskittymää vajaan 400 metrin pituisella alueella pellon pohjoisreunalla. Löydöt ovat pellon ojaleikkauksesta ja pellon pinnalta.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

9. KAKKOLANMÄKI

Mjtunnus: 1000027159
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen (1700-luku)
 Laji: kulkuväylät, tienpohja

Koordin: N: 6924177 E: 650334

Tutkijat: Ville Laakso ja Teemu Tiainen inventointi 2015.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Hammaslahti - Rääkkylä välistä vanhaa tienpohjaa on säilynyt Rähäkkälänmäen pohjoislaidalla. Vanha tie on samansuuntainen nykyisen tien kanssa, joka kulkee hieman vanhaa tietä etelämmässä Rähäkkälänmäen laella. Todennäköisesti tie on sama, mikä on merkittynä ns. kuninkaan tiekartastossa vuonna 1791, mutta kartaston mittakaavasta johtuen sen asemoiminen on suurpiirteinen. 1800-luvun puolenvälin pitäjänkartassa vanha tie on merkitty tarkasti ja asemoituu hyvin tehdyssä inventoinnissa havaitulle tienpohjalle. Vuoden 1974 peruskartalla vanha tie on ollut ainoa tie, mutta vuoden 1980 peruskartalla Hammaslahti - Rääkkylä tietä on oikaistu ja vanha tie on esitetty päällystämättömänä sivutienä. Nykyisellä peruskartalla vanha tie on merkattu poluksi.

Muinaisjäänösrajaus alkaa idässä Voiniemen- ja Rääkkylänteiden risteyksestä, josta vanha tieura erkanee polkuna kohti länttä. Lännessä muinaijäänösrajaus loppuu polun varressa oleviin hiekanottokuoppiin. Vanha tieura on kapeimmillaan muutaman metrin levyinen polku. Leveimmillään vanha tie on yli kymmenen metriä leveä. Tie on paikoitellen kaivettu noin pari metriä syväksi, verrattuna mäen laen muotoihin. Tehdyn inventoinnin yhteydessä jäi epäselväksi, onko tien "upottaminen" mäkeen johtunut mäen luontaisista muodoista vai johtuuko se pelkästään tieteknisistä syistä. Vanhaan tieuraan ei tehty koekuoppia. Tienpohja on tasainen, moreenin, humuksen ja kivien päällystämä väylä.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

Muut kulttuuriperintökohteet

10. PAAVOLA

Mjtunnus: 1000027161
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, yksittäistalo, kiviaidat ja viljelyrykkiöt

Koordin: N: 6924063 E: 648221

Tutkijat: Ville Laakso ja Teemu Tiainen inventointi 2015.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Inventoidun viemärilinjan länsiosasta, Nivasta havaittiin rakennuksen perusta, todennäköisiä viljelysrykkiöitä sekä kiviaita. Kohteet sijaitsevat nykyisen Paavolan talon ja Nivantien pohjoispuolella, missä on vanhoja mentyjä sekä vahvasti heinittynyttä - pusikoitunutta maastoa. Havaitut kohteet liittyvät mitä ilmeisimmin samaan asutuskokonaisuuteen.

Noin kaksi metriä Nivantien päällysteen laidasta on tien suuntainen kiviaita, joka on osin tuhoutunut. Havaittua kiviaitaa on noin 80 metrin matkalla. Aita on kylmämuurattu luonnonkivistä. Leveyttä sillä on maksimissaan 2 m (todennäköisesti sortuman aiheuttamaa) ja korkeutta puolisen metriä. Samalla kohdalla tien toisella puolella todettiin myös tien suuntaista kivivallia, jonka leveys on noin 2 m ja korkeus noin metrin. Kyseessä on alun perin saattanut olla kiviaita, mutta rakenteen nykyisin näkyvään osaan on selkeästi kasattu raivattuja kiviä tieltä ja sen ojasta.

Nivantien pohjoispuolella, noin 22 metrin päästä kiviainesta havaittiin 4 kiviröykkiötä. Röykkiöiden halkaisija vaihtelee 1 x 2 ja 3 x 3 metrin välillä ja korkeutta kaikilla röykkiöillä on hieman alle metri. Vanhojen karttojen ja maaston tasaisuuden perusteella on todennäköistä, että röykkiöt ovat pellonraivausröykkiöitä. Röykkiöiden itäpuolella havaittiin kaksi rakennuksen pohjaa. Toinen rakennuksen pohja (N 6924110 E 648222) on 6 x 9 m pyöreistä luonnonkivistä ilman laastia tehty kivijalka, pääilmansuuntien mukainen. Sen sisäpuoli on metrin ulkopuolta syvemmällä. Koillisnurkassa on 3,5 x 3,5 m laajuinen ja 1,3 m korkea maansekainen kivikasa, selkeä tulisija. Sen päällä kasvoi kookas mänty, jonka vähimmäisiäksi arvioitiin sata vuotta. Toisen rakennuksen pohjan (N 6924097 E 648225) laajuus on 5 x 5 metriä. Kivijalka on maansekainen ja sen sisus on 1 metriä ulkopuolta syvemmällä. Rakenteen päällä kasvoi noin 100-vuotias mänty. Tulisijaa ei havaittu tässä rakenteessa.

Pitäjäkartalla (1845–1846) paikalla on ollut Paavolan tilan peltoja ja niittyjä, ei rakennuksia. Vuoden 1974 peruskartalla paikalla on metsää.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

11. PEKKALA

Mjtunnus: 1000027163
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, yksittäistalo, viljelyröykkiöt

Koordin: N: 6924384 E: 648680

Tutkijat: Ville Laakso ja Teemu Tiainen inventointi 2015.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Nivantien pohjoispuolelta kuusimetsästä havaittiin rakennuksen perusta sekä viljelysröykkiöitä. Nivantietä lähin röykkiö (N 6924409 E 648681) on noin 50 metrin päässä tiestä ja rakennuksen perusta noin 60 metrin päässä. Aluetta tarkastettiin, jotta saataisiin selville, ulottuuko paikalle historialliseen karttaan merkitty asuinpaikka hankealueelle.

Kuusimetsää kasvavalla kapealla harjanteella todettiin 6 x 6 metrin laajuinen rakennuksen pohja (N 6924427 E 648681), jonka nurkassa on laajuudeltaan 2 x 2 metrin ja korkeudeltaan 0,7 metrin tulisijan jäännös. Rakennuksen pohjan ympäristössä on viljelykseen liittyviä röykkiöitä, jotka jatkuvat rakennuksen pohjasta koilliseen.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

Mahdolliset muinaisjäännökset

12. KORTENIEMI

Mjtunnus: 1000001156
 Status: mahdollinen muinaisjäännös

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: maarakenteet, painanteet

Koordin: N: 6922059 E: 647020

Tutkijat: Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Painanne sijaitsee Saimaan Pyhäselän Korteniemeen johtavan tien varrella, Matikkaniemen risteyksestä noin 40 metriä luoteeseen Korteniementien länsipuolella. Painanne on kooltaan noin 12 x 7 metriä ja se on suhteellisen selväpiirteinen. Painanne sijaitsee heti muinaisen rantavallin takana. Sen ajoitus ja luonne ovat epäselvät.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

13. TERVALAMPI

Mjtunnus: 1000001157
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: viljelyröykkiöt

Koordin: N: 6920599 E: 647600

Tutkijat: Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Tervalampi sijaitsee aivan Rääkkylän kunnan rajalla, Hammaslahdentien itäpuolella, Tervalammen autiotalosta 500 metriä etelään. Lammesta parisataa metriä pohjoiseen on pieni pelto ja sen pohjoispuolella niitty, jolla viljelysrauniot ovat. Ilmeisesti tämä niittykin on vanha pelto, mutta nyt siinä kasvaa koivua. Paikalla on puolenkymmentä kivirauniota, kooltaan 2-3 -metrisiä, noin metrin korkuisia. Röykkiöitä on ehkä noin 30 x 30 metrin kokoisella alueella.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

Löytöpaikat

14. RIIHINIEMI

Mjtunnus:
Status: irtolöytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6919979 E: 652238

Tutkijat: (tuntematon irtolöytö 1910), Petro Pesonen inventointi 2003

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Riihiniemestä löytynyt esine, joka ei ole tallessa. Mahdollisesti esine on löytynyt jostain Kokkolan talon ympäristöstä. Paikalla on viljelysraunioita.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

15. NURMIKUMPU

Mjtunnus: 1000001142
Status: irtolöytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6925677 E: 646640
Tutkijat: (tuntematon irtolöytö 1910), Petro Pesonen inventointi 2003
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

16. LOTOKANHOVI

Mjtunnus: 1000001131
Status: irtolöytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6923263 E: 651658

Tutkijat: Eero Tyynelä irtolöytö 1933, Mikko Mustonen irtolöytö 1934, Vihtori Piispanen irtolöytö 1939, Pirjo Lahtiperä inventointi 1967, Petro Pesonen inventointi 2003.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: KM 9805 itäkarjalainen tasataltta, löydetty jokea ruopattaessa, KM 11043 poikkikirves löydetty pellostasta, KM 15267 itäkarjalainen tasataltta, löydetty jokea perattaessa. Lisäksi yksi kvartsi-iskos löydetty tienleikkauksesta.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

17. LOTOKKA

Mjtunnus: 1000001144
Status: irtolöytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: P: 6922238 I: 651918

Tutkijat: Pirjo Lahtiperä inventointi 1967.
 Huomiot: Muinajäännösrekisteri: Esine ei tallessa, reikäkivi. Löydetty Lotokan talosta kilometri itäkaakkoon.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se ei sijaitse RA-alueella, eikä välittömässä läheisyydessä.

Kuvia

Vasen. Korteniemen keskiosassa olevaa muuttuvan maankäytön aluetta. Lounaaseen. Oikea. Korteniemen pohjoisosassa olevaa muuttuvan maankäytön aluetta. Luoteeseen.

Vasen. Alavaa ja kosteapohjaista maastoa Korteniemessä Pyhäselän itärannalla. Oikea. Osin kivistä ja osin kosteapohjaista kuusikkoa muuttuvan maankäytön alueella Korteniemessä Pyhäselän itärannalla.

Vasen. Matoniemen muuttuvan maankäytön aluetta. Kaakkoon. Oikea. Karhuniemen muuttuvan maankäytön aluetta. Länteen.